

Kohtuasi C-80/21**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

8. veebruar 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie (Varssavi kesklinna rajoonikohus, Poola)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

27. oktoober 2020

Hagejad:

E.K.

S.K.

Kostja:

D.B.P.

Põhikohtuasja ese

Hagejad nõuavad, et kostjalt mõistetakse nende kasuks välja rahasumma koos seadusjärgse viivisega seoses summadega, mis nõuti neilt laenu tagasimaksmisel põhiosa- ja intressimaksetena alusetult sisse ebaõiglaste lepingutingimuste alusel, mis sisaldasid Šveitsi frankides (CHF) nomineeritud hüpoteeklaenu lepingus. Hagejad vaidlustavad tarbijatena nendega eraldi läbi rääkimata lepingutingimused, mis on seotud laenusumma ja laenumaksete ümberarvestamisega kostjaks oleva panga määratud välisriigi vääringu vahetuskursi alusel.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse, eelkõige nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ artikli 6 lõike 1 ja artikli 7 lõike 1 tõlgendamine; ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormide selline kohtulik tõlgendamine, mille kohaselt kohus ei tuvasta mitte lepingutingimuse kui terviku, vaid üksnes selle tingimuse ebaõiglaseks muutva osa ebaõiglust, mille tagajärjel jääb lepingutingimus osaliselt kehtima?

2. Kas nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormide selline kohtulik tõlgendamine, mille kohaselt võib kohus, kui ta tuvastab lepingutingimuse ebaõigluse – tingimus, ilma milleta ei saa leping jääda kehtima –, muuta lepingu ülejäänud osa, tõlgendades poolte tahteavaldusi, et vältida lepingu tühisuse tuvastamist, mis on tarbijale kasulik?

Viidatud liidu õigusnormid

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes põhjendused 21 ja 24, artikli 6 lõige 1, artikli 7 lõiked 1 ja 2.

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustik (Kodeks cywilny) (Dz. U. nr 16, jrk nr 93, muudetud redaktsioonis), edaspidi „tsiviilseadustik“.

Tarbija on füüsiline isik, kes teeb ettevõtjaga juriidilise tehingu, mis ei ole otseselt seotud tema majandus- või kutsetegevusega (artikkel 22¹).

§ 1. Õigustoiming, mis on seadusega vastuolus või mille eesmärk on seadusest kõrvale hoidmine, on tühine, kui eraldi eeskirjaga ei ole ette nähtud muud tagajärge, eelkõige seda, et õigustoimingute kehtetud sätted asendatakse asjakohaste seadusesätetega. § 2. Heade kommetega vastuolus olev õigustoiming on tühine. § 3. Kui tühisus puudutab ainult osa õigustoimingust, jääb toiming ülejäänud osas kehtivaks, kui asjaoludest ei tulene, et ilma tingimusteta, mille tühisus tuvastati, ei oleks õigustoimingut tehtud (artikkel 58).

§ 1. Tahteavaldust tuleb tõlgendada kooskõlas head kommete ja väljakujunenud tavadega, võttes arvesse asjaolusid, mille raames tahet väljendati. § 2. Lepingu sõnasõnalise tähenduse asemel tuleb sellest otsida poolte ühist tahet ja taotletud eesmärki (artikkel 65).

§ 1. Tarbijalepingu tingimused, mida ei ole eraldi kokku lepitud, ei ole tarbijale siduvad, kui need kujundavad tarbija õigusi ja kohustusi viisil, mis on vastuolus heade kommetega ja kahjustavad tõsiselt tarbija huve (keelatud

lepingutingimused). See ei kehti tingimuste suhtes, mis puudutavad poolte põhisooritusi, eelkõige hinda või tasu, kui need tingimused on sõnastatud üheti mõistetavalt. § 2. Kui mõni lepingutingimus ei ole § 1 alusel tarbijale siduv, jääb leping ülejäänud osas pooltele siduvaks. § 3. Lepingutingimused, mida ei ole eraldi kokku lepitud, on need, mille sisu ei saanud tarbija tegelikult mõjutada. Eelkõige on need lepingutingimused, mis sisalduvad teise lepingupoole koostatud lepingu tüüpvormis. § 4. Tingimuse eraldi kokkuleppimise tõendamise koormis lasub sellele viitaval isikul (artikkel 385¹).

Lepingutingimuste vastavust headele kommetele hinnatakse lepingu sõlmimise hetke seisuga, võttes arvesse lepingu sisu, asjaolusid, mille raames see sõlmiti, ning arvestades muude lepingutega, mis on kõnealuse lepinguga seotud ja sisaldavad vaatluse all olevat tingimust (artikkel 385²).

Igäüks, kes on saanud teise isiku arvelt ilma õigusliku aluseta varalist kasu, on kohustatud mitterahalise kasu välja andma ja kui see ei ole võimalik, siis selle väärtuse hüvitama (artikkel 405).

§ 1. Eelmiste artiklite sätteid kohaldatakse eelkõige alusetute soorituste suhtes. § 2. Sooritus on alusetu, kui selle teinud isik ei olnud üldse kohustatud või ei olnud kohustatud isiku ees, kelle kasuks ta soorituse tegi, või kui soorituse alus on ära langenud või kui soorituse kavandatud eesmärki ei ole saavutatud või kui soorituse tegemiseks kohustav õigustoiming oli tühine ega ole pärast soorituse tegemist muutunud kehtivaks (artikkel 410).

29. augusti 1997. aasta pangandusseadus (Prawo bankowe) (Dz. U. nr 140, jrk nr 939, muudetud redaktsioonis), edaspidi „pangandusseadus“.

Laenulepinguga kohustub pank andma lepingus ette nähtud ajaks laenuvõtja käsutusse rahalised vahendid kasutamiseks määratud eesmärgil, laenuvõtja aga kohustub kasutama raha lepingus kokku lepitud tingimustel, maksuma kasutatud laenu tagasi koos intressiga, kokku lepitud tagasimaksepäevadel ja maksuma saadud laenult lepingutasu (artikli 69 lõige 1 redaktsioonis, mis kehtis 08.07.2008).

Laenuleping peab olema vormistatud kirjalikult ja sisaldama eelkõige järgmisi andmeid: 1) lepingupooled, 2) laenu summa ja vääring, 3) eesmärk, milleks laen anti, 4) laenu tagasimaksmise kord ja tähtaeg, 5) laenuintressi suurus ja selle muutumise tingimused, 6) laenu tagasimaksmise tagamise viis, 7) panga volituste ulatus seoses laenu kasutamise ja tagasimaksmise kontrollimisega, 8) rahaliste vahendite laenuvõtja käsutusse andmise aeg ja viis, 9) lepingutasu suurus, kui see on lepingus ette nähtud, 10) lepingu muutmise ja lõpetamise tingimused (artikli 69 lõige 2 redaktsioonis, mis kehtis 08.07.2008).

Kohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

08.07.2008 sõlmisid hagejad kostjaga 360 kuuks Šveitsi frankides (CHF) hüpoteeklaenu lepingu summas 103 260 Šveitsi franki, mis maksti välja

ühikordselt hiljemalt 08.10.2008. Laenu intressimäär oli muutuv ja laen maksti tagasi ühesuuruste osamaksetena.

Laenutingimuste kohaselt, millega hagejad nõustusid, pidi laen välja makstama Poola zlottides või Šveitsi frankides või muus vääringus. Laenusumma ümberarvestamisel Poola zlottidesse pidi pank lähtuma Šveitsi frangi ostukursist, mis kehtis laenusumma väljamaksmise või ülekandmise päeval ja oli avaldatud „Deutsche Bank PBC S.A. välisriigi vääringus olevate eluasemelaenude ja konsolideerimislaenude vahetuskursside tabelis“. Laenu tagasimaksmine pidi toimuma nii, et laenusaaaja pangakontolt debiteeritakse panga kasuks zlottides summa, mis on võrdväärne Šveitsi frankides arvestatud jooksva laenumakse, tähtjaks tasumata võla või muude panga nõuetega, lähtudes Šveitsi frangi müügikursist, mis on avaldatud pangas kehtivas „Deutsche Bank PBC S.A. [...] tabelis“.

06.07.2018 esitatud hagi taotlesid hagejad, et kostjalt mõistetakse nende kasuks välja 26 274,90 Poola zloti suurune summa koos seadusjärgse viivisega. Hagi põhjenduses märkisid hagejad eelkõige, et ajavahemikus 17.07.2008 kuni 03.04.2012 sai pank laenulepingus kasutatud ebaõiglase lepingutingimuste alusel hagejate käest alusetult 24 705,30 Poola zloti. Kostja taotles hagi rahuldamata jätmist, väites, et poolte sõlmitud laenuleping ei ole tühine ega sisalda ebaõiglasi lepingutingimusi.

Hagejate ja tunnistajate ärakuulamise tulemusena ilmnes, et laenulepingut sõlmides ei tegelenud hagejad majandustegevusega, ning aastatel 2006 ja 2008 sõlmisid nad kostjaks oleva pangaga neli laenulepingut. Laenusaaamise protseduuri käigus võtsid hagejad pangaga ühendust kaugsidevahendite abil ja külastasid pangakontorit ainult ühe korra. Enamiku laenudokumentidest (sh laenutaotluse ja laenulepingu) allkirjastasid hagejate esindajad. Hagejad ei rääkinud pangaga läbi ühegi lepingutingimuse üle. Hagejad palusid pangal saata lepingu kavandi enne allkirjastamist neile e-posti teel, kuid see palve jäi vastuseta. Menetluse käigus teavitas kohus hagejaid lepingu tühisuse tuvastamise võimalikest tagajärgedest. Hagejad kinnitasid, et mõistavad lepingu tühisuse tuvastamise õiguslikke ja rahalisi tagajärgi, aktsepteerivad neid ja on tühisuse kohtuliku tuvastamisega nõus.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

Poola kohtupraktikas valitseb seisukoht, et juhul, kui panga kasutatud lepingutingimuste hulgas on ebaõiglasi tingimusi, mis aga puudutavad vaid osa ümberarvestustingimustest, ei muuda nende tingimuste tühisuse tuvastamine lepingu täitmist võimatuks.

Liikmesriigi senises kohtupraktikas esindatud lahendused tunduvad tekitavat kahtlusi direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 kontekstis. Nagu Euroopa Kohus on selgitanud, siis¹ „direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 on vastuolus liikmesriigi

¹ Vt 14. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas Banco Español de Crédito, C-618/10

õigusnormid, mis võimaldavad liikmesriigi kohtul, kui see tunnistab ettevõtja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu ühe ebaõiglase tingimuse tühisust, täiendada seda lepingut nimetatud tingimuse sisu muutes. [...] Niisiis ilmneb selle artikli 6 lõike 1 sõnastusest, et riigisisised kohtud peavad jätma ebaõiglase lepingutingimuse kohaldamata üksnes selleks, et see ei tekitaks tarbijale siduvaid tagajärgi, ilma et neil oleks õigust muuta nende tingimuste sisu. Nimelt peab see leping põhimõtteliselt kehtima jääma ilma ühegi muudatuseta, välja arvatud see, mis tuleneb ebaõiglase tingimuste kõrvaldamisest, kui riigisiseste õigusnormide kohaselt on lepingu selline püsijäämine õiguslikult võimalik. [...] Kui liikmesriigi kohus võiks muuta sellistes lepingutes sisalduvate ebaõiglase tingimuste sisu, võiks selline õigus kahjustada direktiivi 93/13 artikli 7 pikaajalist eesmärki. Nimelt aitaks niisugune õigus kaasa hoiatava mõju kõrvaldamisele, mida avaldatakse ettevõtjatele pelgalt sellega, et tarbija suhtes ei kohaldata selliseid ebaõiglaseid tingimusi (vt selle kohta eespool viidatud kohtumäärus *Pohotovost*, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika), kuna ettevõtjad üritavad endiselt kasutada viidatud tingimusi, teades, et isegi kui need tunnistatakse kehtetuks, võib liikmesriigi kohus lepingut siiski vajaduse piires täiendada, tagades seega nende ettevõtjate huvid². Veelgi enam, kõnealuses otsuses (punkt 69) viitas Euroopa Kohus otse kohtujurist Verica Trstenjaki 14. veebruari 2012. aasta ettepaneku punktidele 86–88, milles ülalloodud küsimust on selgitatud veel otsesemalt ja resoluutsemalt. Kohtujurist juhtis tähelepanu tõigale, et ettevõtja ebaõiglase lepingutingimuste kasutamisest tulenevaid riske vähendatakse märkimisväärselt, sest lepingutingimuse muutmine selle seadusega kooskõlla viimiseks on ettevõtja jaoks vastuvõetav. Väljavaade kõrvaldada lepingu tühisuse alused ning selgus müüja või teenuste osutaja riskide osas võivad omada seadusandja poolt taotletavale vastupidist mõju ja luua võimaluse, et lepingu hilisem kohandamine kohtu poolt võib direktiivi artikli 6 hoiatava mõju mitte üksnes tasalülitada, vaid avaldada lausa vastupidist mõju. Ülalloodud seisukoht on leidnud kinnitust ka paljudes teistes Euroopa Kohtu otsustes.²

Euroopa Kohus on aga lubanud erandit reeglist, mille järgi ebaõiglased lepingutingimused on tühised, märkides³, et olukorras, kus ettevõtja ja tarbija

² Vt Euroopa Kohtu 16. novembri 2010. aasta määrus kohtuasjas *Pohotovost*, C-76/10, punkt 41; 11. juuni 2015. aasta määrus kohtuasjas *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-602/13, punktid 33–37; 6. juuni 2016. aasta määrus kohtuasjas *Ibercaja Banco*, C-613/15, punktid 36–38; 30. aprilli 2014. aasta otsus kohtuasjas *Kósler*, C-26/13, punktid 77 ja 79; 21. jaanuari 2015. aasta otsus kohtuasjas *Unicaja Banco ja Caixabank*, C-482/13, C-484/13, C-485/13, C-487/13, punktid 28, 31 ja 32; 30. mai 2013. aasta otsus kohtuasjas *Asbeek Brusse ja de Man Garabito*, C-488/11, punkt 57; 21. aprilli 2016. aasta otsus kohtuasjas *Radlinger*, C-377/14, punkt 97–100; 21. detsembri 2016. aasta otsus kohtuasjas *Naranjo ja Martinez*, C-154/15 ja C-307/15, punktid 57 ja 60; 26. jaanuari 2017. aasta otsus kohtuasjas *Banco Primus*, C-421/14, punktid 71 ja 73; 31. mai 2018. aasta otsus kohtuasjas *Sziber*, C-483/16, punkt 32; 7. augusti 2018. aasta otsus kohtuasjas *Banco Santander ja Cortes*, C-96/16 ja C-94/17, punktid 73 ja 75; 13. septembri 2018. aasta otsus kohtuasjas *Profi Credit Polska*, C-176/17, punkt 41; 14. märtsi 2019. aasta otsus kohtuasjas *Dunai*, C-118/17, punkt 51; 26. märtsi 2019. aasta otsus kohtuasjas *Abanca Corporación Bancaria ja Bankia*, C-70/17 ja C-179/17, punktid 53, 54, 63 ja 7. novembri 2019. aasta otsus kohtuasjas *NMBS*, C-349/18, C-350/18, C-351/18, punktid 66–69

³ Vt Euroopa Kohtu 30. aprilli 2014. aasta otsus kohtuasjas *Kásler*, C-26/13, punkt 85.

vahel sõlmitud leping ei saa jääda püsima pärast sellest ebaõiglase tingimuse eemaldamist, ei ole direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mis võimaldab kohtul asendada selle riigisisese õiguse dispositiivse normiga. Üalloodud seisukohta täiendati hiljem märkusega, et võimalus asendada ebaõiglane lepingutingimus liikmesriigi õigusnormiga on kohaldatav vaid olukorras, kus kõnealuse tingimuse tühisuse tuvastamine kohustaks kohtu tuvastama kogu lepingu tühisuse, mis omakorda tooks tarbijale kaasa sellised tagajärjed, mis oleks tema jaoks karistuseks.⁴ Veelgi enam, 14. juuni 2012. aasta otsuses sedastas Euroopa Kohus otse, et direktiivi artikli 6 lõiget 1 ei saa tõlgendada nii, et see annab riigisisesele kohtule võimaluse muuta selle lepingutingimuse sisu, selle asemel et jätta see tingimus lihtsalt lepingu suhtes kohaldamata, vaid seda õigusnormi tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid [...], mis võimaldavad riigisisel kohtul täiendada seda lepingut nimetatud tingimuse sisu muutes.⁵ Lõpuks märkis Euroopa Kohus, selgitades direktiivi 93/13 artiklite 6 ja 7 tähendust, et „*nen dega on vastuolus, kui hüpoteeklaenu lepingu ennetähtaegse lõpetamise tingimus, mis on tunnistatud ebaõiglaseks, jäetakse osaliselt kehtima, jättes välja selle osa tingimusest, mis teeb tingimuse ebaõiglaseks, kui niisuguse väljajätmisega muudetakse seda tingimust sisuliselt.*“⁶

Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tõsiseid kahtlusi seoses seisukohaga, et laenu väljamaksmist ja tagasimaksmist puudutavad sätted on vaid osaliselt ebaõiglased ja nende vigase osa väljajätmine võimaldab lepingu takistusteta täitmist ülejäänud osas. Kõige suuremaid kahtlusi tekitab seisukoht, et ebaõiglane tingimus, mis nõuab laenu Šveitsi frankides välja- ja tagasimaksmise eeldusena panga nõusolekut, tuleb välja jätta, mille tagajärjel võib laenu välja- ja tagasimaksmine toimuda Šveitsi frankides tingimusteta. Selle seisukoha järgi jääks tingimustest, mis käsitlevad laenu välja- ja tagasimaksmist, ja mis on lepingus sõnastatud järgmiselt: „*Laenusumma makstakse laenusaaajale välja zlottides. [...] Panga nõusolekul võib laenu välja maksta ka Šveitsi frankides või muus vääringus.*” (§ 2 lõige 2), „*Laenu tagasimaksmine toimub nii, et laenusaaaja pangakontolt debiteeritakse panga kasuks zlottides summa, mis on võrdväärne Šveitsi frankides arvestatud jooksva laenumakse, tähtajaks tasumata võla või muude panga nõuetega, lähtudes Šveitsi frangi müügikursist, mis on avaldatud „[...] vahetuskursside tabelis“, mis kehtib pangas kaks tööpäeva enne iga laenumakse tähtpäeva. Panga nõusolekul võib laenusaaaja maksta laenu tagasi ka Šveitsi*

⁴ Vt Euroopa Kohtu 11. juuni 2015. aasta määrus kohtuasjas Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-602/13, punkt 38 ja 21. jaanuari 2015. aasta otsus kohtuasjas Unicaja Banco ja Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 ja C-487/13, punkt 33; 7. augusti 2018. aasta otsus kohtuasjas Banco Santander ja Cortós, C-96/16 ja C-94/17, punkt 74; 14. märtsi 2019. aasta otsus kohtuasjas Dunai, C-118/17, punkt 54 ja 26. märtsi 2019. aasta otsus kohtuasjas Abanca Corporación Bancaria ja Bankia, C-70/17 ja C-179/17, punktid 37 ja 59.

⁵ Vt Euroopa Kohtu 14. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas Banco Español de Crédito, C-618/10, punktid 71 ja 73.

⁶ Vt 26. märtsi 2019. aasta otsus kohtuasjas Abanca Corporación Bancaria ja Bankia, C-70/17 ja C-179/17, punkt 64.

frankides või muus vääringus”. (§ 6 lõige 1), pärast neist ebaõiglaste tingimuste väljajätmist järele järgmine: „*Laenu võib välja maksta Šveitsi frankides*” (§ 2 lõige 2). „*Laenusaja võib laenu tagasi maksta Šveitsi frankides*” (§ 6 lõige 1). On keeruline mitte jõuda järeldusele, et niisugune meede ei ole muud kui just nimelt lepingutingimuse ebaõiglaseks muutvate elementide väljajätmine ebaõiglasest lepingutingimusest ja seega tingimuse sisu oluline muutmine, mis on vastuolus direktiivi 93/13 artiklitega 6 ja 7⁷.

Lisaks on sellise toiminguga tagajärg nn hoiatava mõju kõrvaldamine, sest see annab ebaõiglasi lepingutingimusi kasutanud ettevõtjale kindluse, et tema jaoks halvimal juhul muudab kohus neid lepingutingimusi viisil, mis tagab lepingu edasise tõrgeteta täitmise ilma mingite negatiivsete tagajärgedega ettevõtja jaoks. Tarbijakaitse osutub seega praktikas fiktsiooniks, sest tüüpolekorras on tarbija, kes tugineb lepingu sõnastusele, pigem veendunud, et on kohustatud laenu tagasi maksma ainult Poola zlottides, sest ta ei ole saanud panga nõusolekut laenu tagasimaksmiseks Šveitsi frankides, ja alles pärast kohtuotsust saab tarbija teada, et tegelikult oli hoopis vastupidi – see omakorda toob tarbijale kaasa lepingu mittenõuetekohase täitmise süüdistuse ning tekitab riski, et pank ütleb laenulepingu üles ja nõuab viivitamatult kogu laenusumma välja.

Kahtlusi tekitab ka teine seisukoht, mille kohaselt ei takista teatavate lepingutingimuste tunnistamine ebaõiglasteks ja seega tarbija jaoks mittesiduvateks teiste lepingutingimuste muutmist nii, et lõpptulemusena oleks lepingu täitmine siiski võimalik. Poola kõrgeim kohus (Sąd Najwyższy) kvalifitseeris ümberarvestustingimuse ebaõiglaseks lepingutingimuseks; hindas negatiivselt seda, et laenusumma oli väljendatud Šveitsi frankides, mitte aga Poola zlottides, ja kinnitas, et laenuleping tuleb lugeda zlottides laenu lepinguks. Ei ole aga teada, kas selline välisriigi vääringus laenu konkreetne konverteerimine Poola zlottides laenuks on lepingupoolte tahtealduse tõlgendamise tulemus (tsiviilseadustiku artikli 65 § 2) või tähendab see laenusummat määratlevate lepingutingimuste tunnistamist ebaõiglasteks lepingutingimusteks (tsiviilseadustiku artikli 385¹ § 1). Tundub, et Poola kõrgeima kohtu (Sąd Najwyższy) kavatsus ei olnud tunnistada laenusummat määratlevaid lepingutingimusi ebaõiglasteks (tsiviilseadustiku artikli 385¹ § 1), sest sellisel juhul oleks lepingu muutmine või täiendamine lepingusse tekkinud lünga täitmiseks otseselt vastuolus direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1. Seetõttu tundub, et Poola kõrgeima kohtu (Sąd Najwyższy) hinnangul tuleb poolte tahtealduste tõlgendamise (tsiviilseadustiku artikli 65 § 2) tulemusena võtta seisukoht, et laenusumma on määratletud Poola zlottides, mitte Šveitsi frankides. Siinkohal tekib aga küsimus, kas tsiviilseadustiku artikli 65 § 2 selline tõlgendus on kooskõlas direktiivi 93/13 artiklitega 6 ja 7 ning kas sellise tõlgendusviisi eesmärk on kaitsta tarbija huve või hoopis ebaõiglasi lepingutingimusi kohaldava ettevõtja huve. Ei saa ju välistada olukorda, kus kohus leiab pärast teatavate

⁷ Vt 26. märtsi 2019. aasta otsus kohtuasjas Abanca Corporación Bancaria ja Bankia, C-70/17 ja C-179/17, punkt 64.

lepingutingimuste ebaõiglasteks tunnistamist, et ilma nende tingimusteta ei ole lepingu edasine täitmine võimalik, aga et vältida lepingu tühisuse tuvastamist, tõlgendab lepingu teisi tingimusi viisil, mis võimaldab lepingu kehtimajäämist. Olukorras, kus tarbija aktsepteerib lepingu tühisust, näib kohtu ülalkirjeldatud tegevus olevat vastuolus direktiivi 93/13 artiklitega 6 ja 7 ning direktiivist tuleneva põhimõttega, mis keelab kohtul muuta lepingut muus ulatuses kui ebaõiglaste lepingutingimuste tühisuse tuvastamine, samuti tundub see olevat vastuolus tarbija õiguste tõhusa kaitse põhimõttega ja kohustusega võtta arvesse direktiivi 93/13 hoiatavat mõju ettevõtjate jaoks.

Alternatiivse lahendusena võiks kohus leida, et laenu välja- ja tagasimaksmist käsitlevad sätted, mis sisalduvad lepingutingimuste § 2 lõikes 2 ja § 6 lõikes 1, on tervikuna ebaõiglaste lepingutingimused, mis ei ole poolte jaoks siduvad (tsiviilseadustiku artikli 385¹ § 1) ja ilma milleta ei ole võimalik lepingu kehtima jäämine (direktiivi 93/13 artikli 6 lõige 1), lisaks oleks selline leping, sisaldamata laenu tagasimaksmise ja rahaliste vahendite laenusaja käsutusse andmise viisi käsitlevaid sätteid (pangandusseaduse artikli 69 lõike 2 punktid 4 ja 8), seadusega vastuolus ja selle tulemusena tühine (tsiviilseadustiku artikli 58 § 1), mille tulemusena omakorda oleks kõik selle lepingu alusel tehtud sooritused ehk laenu väljamaksmine ja laenumaksete tasumine alusetult tehtud sooritused (tsiviilseadustiku artikli 410 § 2), mis kuuluvad tagasitäitmisele (tsiviilseadustiku artikkel 405 koostoides tsiviilseadustiku artikli 410 §-ga 1). Selline lahendus tundub olevat võimalik just käesolevas asjas, eriti arvestades, et hagejad on lepingu tühisuse tuvastamisega nõus. Arvestades siiski asjaolu, et selline lahendus oleks vastuolus liikmesriigi õiguse ülaltoodud tõlgendustega kohtupraktikas, on tekkinud vajadus esitada siinsed eelotsuse küsimused. Seetõttu näeb eelotsusetaotluse esitanud kohus vajadust, et Euroopa Kohus vastaks küsimusele, kas esitatud taotluse võib lugeda õigeks.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus teeb ettepaneku vastata ülaltoodud küsimustele järgmiselt.

1. Nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormide selline kohtulik tõlgendamine, mille kohaselt kohus ei tuvasta mitte lepingutingimuse kui terviku, vaid üksnes selle tingimuse ebaõiglaseks muutva osa ebaõiglust, mille tagajärjel jääb lepingutingimus osaliselt kehtima.

2. Nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormide selline kohtulik tõlgendamine, mille kohaselt võib kohus, kui ta tuvastab lepingutingimuse ebaõigluse – tingimus, ilma milleta ei saa leping jääda kehtima –, muuta lepingu ülejäänud osa, tõlgendades poolte tahteavaldusi, et vältida lepingu tühisuse tuvastamist, mis on tarbijale kasulik.